

Sygn. akt: I C 571/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 kwietnia 2016 r.

Sąd Rejonowy w Brzesku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Agata Gawłowska-Sobusiak
Protokolant:	Paulina Wąs

po rozpoznaniu w dniu 21 kwietnia 2016 r. w Brzesku

na rozprawie

sprawy z powództwa **S. P.**

przeciwko W. S.

o uznanie czynność prawnej za bezskuteczną

I. uznaje za bezskuteczną w stosunku do powódki S. P. umowę darowizny zawartą przez A. S. i pozwanego W. S. w dniu 21 września 2010r. przed Notariuszem D. K. rep. A nr (...), w zakresie w jakim A. S. darowała pozwanemu W. S. udział w wysokości 1/12 części we własności nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), składającej się z dz. ew. nr (...) o pow. 0,0233 ha, zabudowanej tzw. kamienicą, objętej Kw nr (...), której to powódce S. P. przysługuje wierzytelność wobec A. S. w kwocie 40 784,00 zł z tytułu odszkodowania za niewykonanie zapisu zawartego w testamencie S. R. z dnia 2 sierpnia 1987r., otwartego i ogłoszonego dnia 6 sierpnia 2008r;

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanego W. S. na rzecz powódki S. P. kwotę 4 457,00 zł (cztery tysiące czterysta pięćdziesiąt siedem złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwota 2 400,00 zł tytułem wynagrodzenia adwokackiego i kwota 17,00 zł tytułem zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Sędzia

SR Agata Gawłowska – Sobusiak

Sygn. akt I C 571/15

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Rejonowego w Brzesku z dnia 22 kwietnia 2016 r.

Powódka S. P. domagała się uznania za bezskuteczną, w stosunku do niej, umowy darowizny – sporządzonej w formie aktu notarialnego dnia 21 września 2010 r przed Notariuszem D. K. rep. A nr (...) – pomiędzy pozwanym W. S. a dłużnikiem A. S., mocą której pozwany nabył od A. S. udział w wysokości 1/12 w nieruchomości położonej w B. przy

ul. (...), objętej Kw nr (...), z pokrzywdzeniem powódki, której to przysługuje wierzytelność w stosunku do A. S. w kwocie 40 784, 00 zł z tytułu odszkodowania za niewykonanie zapisów testamentowych zmarłego S. R. z dnia 4 lutego 1985 r oraz z dnia 2 sierpnia 1987r.

Nadto powódka wniosła o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając pozew powódka S. P. podniosła, że postanowieniem tut. Sądu z dnia 8 października 2009 r sygn. akt I Ns (...), w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku po J. R. i S. R., testament S. R. z dnia 2 sierpnia 1987 r został uznany za zapis. Przedmiotem tego zapisu - na rzecz powódki - był udział S. R. w nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), objętej Kw nr (...), wynoszący 2/12 części (łącznie 4/12). Zobowiązany do wykonania zapisu była spadkobierczyni S. R. - A. S., matka pozwanego. Powódka kilkakrotnie wzywała A. S. do wykonania tego zapisu, jednak bezskutecznie. Następnie A. S. umową darowizny z dnia 21 września 2010 r zbyła całość opisanego udziału na rzecz swojego syna, tj. pozwanego W. S.. Poprzez dokonanie tej czynności A. S. stała się osobą niewypłacalną, ponieważ utrzymuje się tylko z emerytury. Obecnie powódce przysługuje roszczenie odszkodowawcze względem A. S. z tytułu niewykonania zapisu testamentowego. Powódka podniosła, że w dniu 1 września 2014 r do tut. Sądu złożyła pozew, którym domaga się od A. S. zapłaty odszkodowania w kwocie 40 784, 00 zł, stanowiącej równowartość 1/12 opisanego udziału, wyliczonej w oparciu o opinię biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości J. K. z dnia 29 czerwca 2012 r.

Zdaniem powódki S. P. powyższa czynność tj. darowizna z dnia 21 września 2010 r, doprowadziła A. S. - jako dłużnika powódki - do niewypłacalności. A. S. od wielu lat utrzymuje się z emerytury, a dokonując czynności zbycia opisanych udziałów doprowadziła do całkowitego wyzbycia się majątku, co z kolei doprowadziło do pozbawienia powódki możliwości prowadzenia skutecznej egzekucji kwoty 40 784, 00 zł z tytułu odszkodowania. Co więcej A. S. zawarła jeszcze inne umowy darowizny przenosząc na syna, tj. pozwanego W. S., udziały w innych nieruchomościach o łącznej wartości 142 427, 67 zł. W tej sytuacji nie sposób nie stwierdzić, iż pozwany uzyskał korzyść majątkową, jak również, iż umowa darowizny z dnia 21 września 2010 r miała na celu pokrzywdzenie powódki. Nadto należy stwierdzić, że pozwany miał świadomość stanu majątkowego A. S., niejednokrotnie reprezentował ją w postępowaniach przed sądem jako pełnomocnik. Z ostrożności procesowej należy zwrócić uwagę, że na mocy wymienionej darowizny korzyść majątkową uzyskał pozwany będący synem A. S., a więc osoba będąca w bliskich stosunkach z dłużnikiem. Dodatkowo w realiach przedmiotowej sprawy, istotne jest, że skarga paulińska przysługuje wierzycielowi także w odniesieniu do czynności dłużnika dokonanych z pokrzywdzeniem przyszłych wierzycieli, czyli takich, których wierzytelności powstały po dokonaniu przez dłużnika czynności, a przed wystąpieniem ze skargą paulińską. Należy także stwierdzić, że A. S. dokonując czynności darowizny wiedziała, że nie będzie w stanie spełnić roszczeń odszkodowawczych powódki, działała z zamiarem pokrzywdzenia wierzycieli.

Wobec powyższego spełnione zostały wszystkie przesłanki wystąpienia z roszczeniem o uznanie wymienionej umowy darowizny za bezskuteczną w stosunku do powódki określone w art. 527 kc w zw. z art. 530 kc.

Pozwany W. S. w odpowiedzi na pozew wniosł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pozwany W. S. potwierdził, że A. S. umową darowizny z dnia 21 września 2010 r przeniosła na jego rzecz udział w nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw nr (...), w wysokości 1/12 części. Pozwany zaprzeczył jednak, aby powódce S. P. przysługiwała względem A. S. wierzytelność z tytułu odszkodowania za niewykonanie zapisu testamentowego z dnia 2 sierpnia 1987 r. Pozwany podniósł, że na chwilę obecną nie zapadło żadne prawomocne orzeczenie potwierdzające istnienie i wysokość takiego roszczenia odszkodowawczego. Co więcej umowa darowizny z dnia 21 września 2010 r została sporządzona dwa lata przez zmianą postanowienia spadkowego - noszącą datę 26 października 2012 r - ustalającego ostatecznie krąg spadkobierców po S. R.. Zatem wniesione powództwo jest przedwczesne.

Pozwany W. S. podniósł także, że A. S. w momencie dokonywania darowizny z dnia 21 września 2010 r nie mogła działać z pokrzywdzeniem wierzyciela w osobie S. P., gdyż nie wiedziała wtedy o istnieniu testamentów S. R. z 1986

i 1987 r, a jeżeli wiedziała – to była przekonana o ich fałszywości. Ojciec S. R. nigdy nie wspominał A. S. o tym, aby sporządził testament, a z opinii grafologicznej – uzyskanej przez wymienioną – wynika, że testamenty zostały sfałszowane. Podkreślił, że S. P. wielokrotnie wykazała się nieuczciwością, albowiem w sprawie spadkowej zataiła fakt zrzeczenie się dziedziczenia po rodzicach, a charakter pisma widniejący w testamentach świadczy, że zostały one spisane właśnie jej ręką.

Pozwany W. S. podniósł, że nie można także jemu zarzucić, że działał świadomie przyjmując darowiznę od matki A. S.. Pozwany działał w zaufaniu do matki, która twierdziła, że testamenty zostały sfałszowane.

Nadto pozwany podniósł, że stan niewypłacalności A. S. nie został należycie wykazany przez powódkę.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Rodzice powódki S. P. i A. S., a to: J. R. i S. R. byli właścicielami szeregu nieruchomości tj.:

- **dz. ew. nr (...)** położonej w B. przy ul. (...), o pow. o, 0233 ha, zabudowana tzw. kamienicą, objętej Kw nr (...), o obecnej wartości **489 400, 00 zł**, stanowiącej ich własność po 1/2 części na podstawie umowy z dnia 3 stycznia 1948 r,

- **dz. ew. nr (...)** położonej w B. przy ul. (...), o pow. o, 0277 ha, zabudowana budynkiem stolarni, obecnie przeznaczonym do rozbiórki, objętej Kw nr (...), stanowiącej ich własność na prawach małżeńskiej wspólności ustawowej,

- **dz. ew. nr (...)** położonej w J., o pow. o, 70 ha, niezabudowanej, objętej Kw nr (...), przy czym stanowiącej własność tylko S. R.,

- **dz. ew. nr (...)** położonej w J., o pow. o, 59 ha, zabudowanej szopą, objętej Kw nr (...), stanowiącej ich własność po 1/2 części.

Dowód:

- **opinia biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości J. K. z dnia 29 czerwca 2012 r sporządzona w sprawie sygn. I Ns (...) – k. 21-47,**

- **akta tut. Sądu sygn. I C (...), a w szczególności zalegająca w nich opinia biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości J. K. z dnia 29 czerwca 2012 r sporządzona w sprawie sygn. I Ns (...),**

- **akta Kw nr (...), a w szczególności zalegająca w nich umowa z dnia 3 stycznia 1948 r,**

- **akta tut. Sądu sygn. I Ns (...), a w szczególności zalegające w nich: odpowiedź na zarzuty do opinii z dnia 29 czerwca 2012 r, wyjaśnienia biegłego z dnia 11 marca 2013 r, potwierdzenie aktualności opinii z dnia 29 czerwca 2012 r – k. 114-126.**

J. R. i S. R. umową darowizny z dnia 11 grudnia 1962 r przenieśli na rzecz swojej córki S. P., tj. powódki, udziały wynoszące łącznie 2/4 części (każdy po 1/4 części) w nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw (...).

Jednocześnie powódka S. P. oświadczyła, że zrzeka się spadku po J. R. i S. R. .

Dowód:

- **umowa darowizny z dnia 11 grudnia 1962 r akt notarialny - k. 60-62,**

- akta tut. Sądu sygn. I C (...), a w szczególności zalegające w nich odpisy z akt tut. Sądu sygn. I C (...) tj.: umowa darowizny z dnia 11 grudnia 1962 r,

- akta Kw nr (...), a w szczególności zalegające w nich: umowa darowizny z dnia 11 grudnia 1962 r, wykaz synchronizacyjny.

J. R. zmarła dnia 4 lutego 1987 r, bez pozostawienia testamentu.

Dowód:

- postanowienie tut. Sądu z dnia 8 czerwca 2009 r sygn. akt I Ns (...) wraz z uzasadnieniem – k. 9-15,

- akta tut. Sądu sygn. I C (...), a w szczególności zalegające w nich odpisy z akt tut. Sądu sygn. I Ns (...) tj.: odpis skrócony aktu zgonu J. R..

S. R. zmarł dnia 21 grudnia 2005 r, pozostawiając trzy testamenty.

W testamencie z dnia 4 lutego 1985 r, S. R. przeznaczył powódce S. P. przysługujący mu udział w nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw nr (...), wynoszący 1/4 części, a gdyby nie mogła dziedziczyć – udział ten miał przyspaść jej synowi Ł. P..

W testamencie z dnia 2 sierpnia 1987 r, S. R. przeznaczył powódce S. P. przysługujący mu udział w opisanej nieruchomości, a to udział którego był właścicielem w 1/4 części oraz udział, który odziedziczył po zmarłej żonie J. R..

W testamencie z dnia 26 października 1994 r, S. R. przeznaczył wnukowi – synowi córki K. B. – M. B. przysługujący mu udział w nieruchomości położonej w J., składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw nr (...), którego był właścicielem w 1/2 części oraz który odziedziczył po zmarłej żonie J. R. wynoszący 1/8 części.

Dowód:

- postanowienie tut. Sądu z dnia 8 czerwca 2009 r sygn. akt I Ns (...) wraz z uzasadnieniem – k. 9-15,

- akta tut. Sądu sygn. I C (...), a w szczególności zalegające w nich odpisy z akt tut. Sądu sygn. I Ns (...) tj.: odpis skrócony aktu zgonu S. R., odpisy testamentów S. R. z dnia 4 lutego 1985 r, 2 sierpnia 1987 r, 26 października 1994 r, odpis postanowienie tut. Sądu z dnia 8 czerwca 2009 r sygn. akt I Ns (...).

W dniu 15 lipca 2008 r A. S. – jako córka J. R. i S. R. – złożyła do tut. Sądu wnioski o stwierdzenie nabycia spadku po wymienionych, na podstawie ustawy. Sprawa została zarejestrowana pod **sygn. akt I Ns (...)**.

W wymienionej sprawie powódka S. P. nie ujawniła faktu zrzeczenia się dziedziczenia po zmarłych rodzicach, J. R. i S. R..

Sąd uznał, że wszystkie testamenty S. R. zawierają wyłącznie zapisy.

J. R. i S. R. posiadali troje dzieci, a to córki: A. S., K. B., S. P..

Wobec powyższego tut. Sąd postanowieniem z dnia 8 czerwca 2009 r sygn. akt I Ns (...) stwierdził, że spadek po J. R. na podstawie ustawy nabyli wprost: wdowiec S. R. oraz córki: A. S., K. B., S. P. – wszyscy po 1/4 części. Z kolei spadek po S. R. na podstawie ustawy nabyły wprost córki: A. S., K. B., S. P. – wszystkie po 1/3 części.

Dowód:

- postanowienie tut. Sądu z dnia 8 czerwca 2009 r sygn. akt I Ns (...) wraz z uzasadnieniem – k. 9-15,

- akta tut. Sądu sygn. I C (...), a w szczególności zalegające w nich odpisy z akt tut. Sądu sygn. I Ns (...) tj.: odpisy skrócone aktów zgonów J. R. i S. R., odpisy testamentów S. R. z dnia 4 lutego 1985 r, 2 sierpnia 1987 r, 26 października 1994 r, odpis postanowienie tut. Sądu z dnia 8 czerwca 2009 r sygn. akt I Ns (...)

We wniosku o stwierdzenie nabycia spadku z dnia 5 sierpnia 2008 r A. S. stwierdziła, że „zatajono i nie ujawniono jej istnienia testamentów”. Jednocześnie w wymienionej sprawie spadkowej do jej reprezentowania umocowała męża Z. S., a następnie syna W. S..

Na rozprawie w dniu 6 sierpnia 2008 r K. B. przedłożyła testament z dnia 26 października 1994 r, zaś powódka S. P. testament z dnia 2 sierpnia 1987 r. Z kolei na rozprawie w dniu 1 września 2008 r powódka S. P. przedłożyła jeszcze testament z dnia 4 lutego 1985 r.

Na wniosek pełnomocników A. S., wydano jej kopie testamentów. Odbiór kopii został potwierdzony odpowiednio w dniu 12 sierpnia 2008 r i w dniu 2 września 2008 r.

Na ostatniej rozprawie I-instancyjnej A. S. reprezentował W. S., który był przy ogłoszeniu postanowienia spadkowego z dnia 8 czerwca 2009 r. W dniu 25 czerwca 2009 r A. S. otrzymała uzasadnienie postanowienia spadkowego, a w dniu 29 czerwca 2009 r – złożyła apelację. W dniu 2 marca 2010 r doręczono A. S. prawomocne postanowienie spadkowe.

Dowód:

- akta tut. Sądu sygn. I C (...), a w szczególności zalegający w nich zapisek urzędowy z dnia 26 marca 2014 r.

A. S. umową darowizny z dnia 21 września 2010 r – zawartą przed Notariuszem D. K. rep. A nr (...) – przeniosła na syna W. S. m.in. udział w nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw nr (...), wynoszący 8/48 części tj. 1/6 części. W umowie napisano, że A. S. daruje synowi W. S. udział wynoszący 3/48 części nabyty w spadku po J. R. i udział wynoszący 5/48 części nabyty w spadku po S. R..

Wymienioną umową A. S. przeniosła na pozwanego W. S. jeszcze udział w nieruchomości położonej w J., składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw nr (...), wynoszący 1/3 części.

Dowód:

- akta tut. Sądu sygn. I C (...), a w szczególności zalegający w nich wypis umowy darowizny z dnia 21 września 2010 r,

- akta Kw nr (...), a w szczególności zalegający w nich wypis umowy darowizny z dnia 21 września 2010 r – k. 144-152.

Następnie A. S. umową darowizny z dnia 9 listopada 2010 r przeniosła na W. S. udział w nieruchomości położonej w J., składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw nr (...), wynoszący 1/3 części oraz udział w nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw nr (...), wynoszący 1/3 części.

Dowód:

- akta tut. Sądu sygn. I C (...), a w szczególności zalegający w nich wypis umowy darowizny z dnia 9 listopada 2010 r.

Przed tut. Sądem pod **sygn. akt I Ns (...)** toczy się postępowanie o dział spadku po J. R. i S. R. oraz o zniesienie współwłasności.

W toku tego postępowania, tut. Sąd postanowieniem wstępnym z dnia 14 września 2011 r sygn. akt I Ns (...)zmienił postanowienie spadkowego wydane w sprawie o sygn. akt I Ns (...) poprzez dodanie, że wszyscy spadkobiercy dziedziczą także wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne.

Sprawa o dział spadku nie została do chwili obecnej zakończona.

Dowód:

- akta tut. Sądu sygn. I C (...), a w szczególności zalegające w nich odpisy z akt tut. Sądu sygn. I Ns (...) tj.: postanowienie tut. Sądu z dnia 14 września 2011 r sygn. akt I Ns (...).

Fakt zrzeczenia się przez powódkę S. P. dziedziczenia po rodzicach J. R. i S. R., został ujawniony przed tut. Sądem w sprawie o zapłatę o **sygn. akt I C (...)** na rozprawie w dniu 28 sierpnia 2012 r.

Fakt znany Sądowi z urzędu.

Tut. Sąd postanowieniem z dnia 26 października 2012 r **sygn. akt I Ns (...)** zmienił postanowienie spadkowego, w ten sposób, że stwierdził, iż spadek po J. R. na podstawie ustawy nabyli wprost: wdowiec S. R. oraz córki: A. S. i K. B. – wszyscy po 1/3 części, zaś spadek po S. R. na podstawie ustawy nabyły wprost córki: A. S. i K. B. – obie po 1/2 części, także w odniesieniu do wchodzącego w skład spadku gospodarstwa rolnego.

Dowód:

- akta tut. Sądu sygn. I C (...), a w szczególności zalegające w nich odpisy z akt tut. Sądu sygn. I Ns (...), tj.: postanowienie tut. Sądu z dnia 26 października 2012 r sygn. akt I Ns (...).

Wobec powyższego A. S. umową darowizny z dnia 27 marca 2013 r przeniosła na pozwanego W. S. dalsze udziały w nieruchomościach spadkowych, tj.:

- udział w nieruchomości położonej w J., składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw nr (...), wynoszący 1/6 części,
- udział w nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw nr (...), udział wynoszący 1/12 części,
- udział w nieruchomości położonej w J., składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw nr (...), wynoszący 1/6 części,
- udział w nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw nr (...), wynoszący 1/6 części.

Dowód:

- akta tut. Sądu sygn. I C (...), a w szczególności zalegający w nich wypis umowy darowizny z dnia 27 marca 2013 r.

Pozwany W. S., imieniem A. S., podejmował próby podważenia autentyczności testamentów S. R. poprzez inicjowanie postępowań przez organami karnymi, bez rezultatu.

Dowód:

- prywatna ekspertyza z badania porównawczego pisma z dnia 10 października 2011 r – k. 63-65,**
- akta tut. Sądu sygn. I C (...), a w szczególności zawarta w uzasadnieniu wyroku informacja o sprawie (...).**

Przed tut. Sądem pod **sygn. akt I C (...)** toczyła się sprawa z powództwa S. P. przeciwko A. S. i W. S. o uznanie za bezskuteczną umowy darowizny z dnia 21 września 2010 r oraz umowy darowizny z dnia 27 marca 2013 r, jako że powódce przysługuje wobec A. S. wierzytelność o wykonanie zapisu zawartego w testamentach S. R. z dnia 4 lutego 1985 r oraz z dnia 2 sierpnia 1987 r.

Tut. Sąd wyrokiem z dnia 12 sierpnia 2014 r sygn. akt I C (...) uznał za bezskuteczną w stosunku do powódki S. P. tylko umowę darowizny z dnia 27 marca 2013 r.

Powództwo w zakresie umowy z dnia 21 września 2010 r zostało oddalone, albowiem powódka S. P. jako podstawę żądania podała art. 527 kc, a przedmiotem ochrony skargi paulińskiej mogą być wyłącznie wierzytelności pieniężne. Umowa z dnia 21 września 2010 r nie mogła być uznana za bezskuteczną na podstawie art. 59 kc, albowiem powódka S. P. nie dochowała rocznego terminu do wystąpienia z tym roszczeniem.

Dowód:

- akta tut. Sądu o sygn. I C (...), a w szczególności zalegające w nich: pozew, wyrok z dnia 12 sierpnia 2014 r sygn. akt I C (...) wraz z uzasadnieniem.

Przed tut. Sądem pod **sygn. akt I C (...)** toczyła się sprawa z powództwa S. P. przeciwko A. S. i W. S. o złożenie oświadczenia tj. wykonania zapisu zawartego w testamencie S. R. z dnia 2 sierpnia 1987 r. Powódka S. P. wносиła o zobowiązanie pozwanych do złożenia oświadczenia woli przenoszącego na nią udziały w nieruchomości położonej w B., składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw nr (...).

Tyt. Sąd wyrokiem z dnia 20 listopada 2014 r sygn. akt I C (...) zobowiązał A. S. do złożenia oświadczenia woli następującej treści: „w wykonaniu zapisu zawartego w testamencie S. R. z dnia 2 sierpnia 1987 r, otwartym i ogłoszonym w dniu 6 sierpnia 2008 r w sprawie o sygn. akt I Ns (...) Sądu Rejonowego w B. – A. S. przenosi na S. P. udział wynoszący 1/12 części w prawie własności nieruchomości położonej w B., stanowiącej dz. ew. nr (...) objętą Kw nr (...)”, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił.

Powództwo zostało uwzględnione w części dotyczącej udziału w opisaney nieruchomości wynoszącego 1/12 części zbytego przez A. S. na rzecz W. S. umową darowizny z dnia 27 marca 2013 r uznaną za bezskuteczną w stosunku do powódki S. P. wyrokiem tut. Sądu wydanym w sprawie o sygn. akt I C (...).

Ponieważ wymienionym wyrokiem umowa darowizny z dnia 21 września 2010 r nie została uznana za bezskuteczną, powództwo w tym zakresie zostało oddalone.

Natomiast powództwo przeciwko W. S. zostało oddalone z powodu braku legitymacji biernej. Zgodnie bowiem z art. 968 kpc zapis zwykły może obciążać tylko spadkodawcę ustawowego lub testamentowego, a takim nie jest W. S..

Dowód:

- akta tut. Sądu sygn. I C (...), a w szczególności zalegający w nich wyrok z dnia 20 listopada 2014 r wraz z uzasadnieniem.

Nadto przed tut. Sądem pod **sygn. akt I C (...)** toczy się sprawa z powództwa S. P. przeciwko A. S. o zapłatę. Powódka S. P. domaga się zasądzenia od A. S. kwoty 40 784, 00 zł tytułem odszkodowania za niewykonanie zapisu z dnia 2 sierpnia 1987 r.

Dowód:

- akta tut. Sądu sygn. I C (...), a w szczególności zalegający w nich pozew - k. 128-130.

K. B. wykonała zapis zawarty w testamencie S. R. z dnia 2 sierpnia 1987 r, a to umową z dnia 27 lutego 2013 r przeniosła na rzecz powódki S. P. udział w nieruchomości położonej w B., składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw nr (...), wynoszący 2/12 części.

Dowód:

- akta Kw nr (...), a w szczególności zalegająca w nich umowa przeniesienia udziału w prawie własności nieruchomości w wykonaniu zapisu testamentowego z dnia 27 lutego 2013 r.

Obecnie w Kw nr (...), obejmującej dz. ew. nr (...) położoną w B., jako właściciele ujawnieni są:

- K. B. w 1/12 części – na podstawie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po J. R. i S. R. sygn. akt I Ns (...) oraz na podstawie postanowienia o zmianie w/w postanowienia sygn. akt I Ns (...),

- W. S. w 1/12 części na podstawie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po J. R. i S. R. sygn. akt I Ns (...) oraz na podstawie postanowienia o zmianie w/w postanowienia sygn. akt I Ns (...) oraz w **1/12 części na podstawie umowy darowizny z dnia 21 września 2010 r**, tj. łącznie w 2/12 części,

- Ł. P. w 2/4 części na podstawie umowy darowizny z dnia 8 listopada 2012, na podstawie której powódka S. P. przeniosła na wymienionego przysługujący jej udział w tej nieruchomości wynoszący 2/4 części,

- S. P. w 2/12 na podstawie umowy o przeniesieniu udziału w prawie własności nieruchomości w wykonaniu zapisu testamentowego z dnia 27 lutego 2013 r zawartej z K. B. oraz w 1/12 części na podstawie wyroku o uznaniu umowy za bezskuteczną sygn. akt I C (...) i na podstawie wyroku zobowiązującego do złożenia oświadczenia woli wydanego w sprawie o sygn. akt kt I C (...), tj. 3/12 części, tj. łącznie 3/12 części,

Dowód:

- odpis Kw (...) – k. 48-51,

- akta tut. Sądu sygn. I C (...), a w szczególności zalegający w nich odpis Kw nr (...),

- akta Kw nr (...), a w szczególności zalegające w nich: umowa darowizny z dnia 8 listopada 2012 r, umowa przeniesienia udziału w prawie własności nieruchomości w wykonaniu zapisu testamentowego z dnia 27 lutego 2013 r.

A. S. utrzymuje się z emerytury w kwocie 2 044, 11 zł, a jej miesięczne wydatki (czynsz, opłaty za media, wyżywienie, leki i opatrunki, usługi medyczne) na listopad 2014 r wynosiły 1 970, 72 zł.

Z kolei mąż A. S., Z. S. otrzymuje emeryturę w kwocie 1 732, 01 zł, a jego wydatki w listopadzie 2014 r wynosiły 1 411, 00 zł, w tym 150, 00 zł które dodawał żonie na leki.

A. S., jak i jej mąż, nie posiadają nieruchomości, cennych ruchomości, oszczędności, ani papierów wartościowych. A. S. wraz z mężem posiadali dom w B., który przekazali swojemu synowi tj. pozwanemu W. S., a sami przenieśli się do mieszkania w K.. Z czasem także mieszkanie w K. przepisali na pozwanego W. S..

A. S. i jej mąż są osobami w podeszłym wieku, schorowanymi. A. S. została zaliczona do osób o znacznym stopniu niepełnosprawności, a niepełnosprawność ma charakter trwały. A. S. jest przewlekle chora na gościec, przeszła łącznie 15 operacji, tj. operację stawów biodrowych, rąk i kolan. Od pięciu lat jest osobą leżącą, waży zaledwie 30 kg, wymaga stałej opieki.

Dowód:

- postanowienie Sądu Okręgowego w T. z dnia 19 marca 2015 r sygn. akt I Cz (...) – k. 16-20,

- akta tut. Sądu sygn. I C (...) a w szczególności zalegające w nich: zaświadczenia o stanie zdrowia A. S., orzeczenie o stopniu niepełnosprawności A. S.,

- akta tut. Sądu sygn. I C (...), a w szczególności zalegające w nich: oświadczenie A. S. o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, postanowienie tut. Sądu z dnia 28 stycznia 2015 r w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych, zażalenie A. S., orzeczenie o niepełnosprawności A. S. – k. 131-140,

- zeznania świadka B. K. – k. 10v-111,

- przesłuchanie powódki – k. 141-142,

- przesłuchanie pozwanego -k. 142-143.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów, znajdujące się także w aktach tut. Sądu o sygn.: I Ns (...), I Ns (...), I Ns (...), I C (...), I C (...), I C (...).

Kwestia ważności testamentów S. R., a w szczególności testamentu z dnia 2 sierpnia 1987 r została ostatecznie wyjaśniona w sprawie o sygn. (...). Organy karne nie potwierdziły zarzutu sfalszowania tego zapisu testamentowego.

Natomiast wartość całej nieruchomości położonej w B., składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw nr (...), wyliczona przez biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości J. K. w opinii z dnia 29 czerwca 2012 r na kwotę 489 400, 00 zł, została potwierdzona przez tego biegłego w 2015 r, jak wynika z akt tut. Sądu sygn. I Ns (...).

Pozostałe dokumenty przywołane w uzasadnieniu nie były kwestionowane przez strony, nie budziły zastrzeżeń Sądu co do ich wiarygodności i dlatego zasługiwały na wiarę.

Odnośnie zeznań świadka B. K., powódki S. P. i pozwanego W. S., to były one zbieżne w zakresie, w jakim dotyczyły stanu zdrowia A. S. i jej stanu majątkowego, w tym rozdysponowania majątkiem. Dlatego też w tym zakresie, Sąd dał im wiarę.

Świadek B. K. jak i pozwany W. S. zeznali, że A. S. jest przeświadczona o sfalszowaniu testamentów S. R., w tym testamentu z dnia 2 sierpnia 1987 r. Jak była mowa powyżej, fakt ten nie został potwierdzony przez organy karne upoważnione do ścigania tego rodzaju przestępstw. W tym zakresie Sąd nie uznał zeznań wymienionych osób za wiarygodne.

Sąd nie dał wiary wymienionym osobom, tj. świadkowi B. K. i pozwanemu W. S., w zakresie, w jakim twierdzą, że A. S. zbywała nieruchomości na rzecz syna W. S., albowiem z uwagi na swój stan zdrowia chciała uporządkować sprawy majątkowe. Nadto pozwany twierdził, że zbycie nieruchomości miało ułatwić prowadzenie spraw sądowych. Te twierdzenia są naiwne i sprzeczne z logiką, dlatego nie zostały uznane za wiarygodne. Jeżeli A. S. chciałaby uporządkować sprawy majątkowe na wypadek śmierci mogła po prostu sporządzić testament, a w sprawach sądowych co do zasady reprezentował ją mąż albo syn, tj. pozwany W. S.. W ocenie Sądu A. S. przeniosła udziały, w szczególności udział w nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw nr (...), aby uczynić niemożliwym wykonanie zapisu, a ewentualnie uniemożliwić egzekucję odszkodowania, o czym poniżej. Sam pozwany zeznał: „moja matka wiedziała we wrześniu 2010 r o zapisach, ale uważała że są one sfalszowane”; „nie wiem jak matka chciała wykonać zapisy, gdyby okazały się one nie sfalszowane, skoro przepisała na mnie swój udział w kamienicy”; „jeżeli doszłoby do sytuacji, że matka musiałaby zapłacić równowartość 1/12 kamienicy, to te pieniądze płaciłaby ze swojej renty”.

Sąd nie dał wiary pozwanemu W. S., w zakresie, w jakim twierdził, że nie miał świadomości, co do zamiarów A. S., celu, w jakim dokonywała kolejnych przysporzeń majątkowych na jego rzecz. Te twierdzenia - jak była mowa powyżej – są naiwne i sprzeczne z logiką. Jak wynika z akt sprawy spadkowej, to pozwany występował w imieniu A. S.; także pozwany podejmował działania przed organami karnymi, aby podważyć autentyczność testamentów S. R.; w końcu

pozwany przyjął darowiznę wiedząc, że testament z dnia 2 sierpnia 1987 r potocznie rzecz ujmując nie został obalony. Pozwany znał stan majątkowy A. S., wiedział, że przyjmując darowiznę, wymieniona nie będzie mogła wykonać zapisu, jak i nie będzie posiadała środków finansowych na zapłatę odszkodowania.

Mając powyższe na uwadze, zeznania powódki S. P. Sąd uznał w całości za wiarygodne.

Sąd zważył, co następuje:

W art. 527-534 kc uregulowana jest ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika zwana również skargą paulińską. Celem tej instytucji jest ochrona interesów wierzyciela na wypadek nieuczciwego postępowania dłużnika, który z pokrzywdzeniem wierzyciela wyzbywa się składników swojego majątku na rzecz osoby trzeciej i w ten sposób stwarza lub pogłębia stan swojej niewypłacalności.

Zgodnie z art. 527 kc wierzyciel może dochodzić uznania czynności prawnej za bezskuteczną w stosunku do niego przy spełnieniu następujących przesłanek:

- 1) dokonanie przez dłużnika z osobą trzecią czynności prawnej, na skutek której osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową oraz doszło do pokrzywdzenia wierzyciela,
- 2) działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela,
- 3) wiedza lub możliwość (przy zachowaniu należytej staranności) dowiedzenia się o tym przez osobę trzecią.

Wszystkie te przesłanki muszą być spełnione łącznie, by móc skorzystać z roszczenia przewidzianego w tym przepisie, tj. uznania czynności za bezskuteczną.

W piśmiennictwie wskazuje się jeszcze na dodatkową przesłankę wystąpienia ze skargą paulińską, a to istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności. Zatem przesłanką skargi paulińskiej jest istnienie wierzytelności pieniężnej, zaskarżalnej. Pogląd co do pieniężnego charakteru tej wierzytelności wyprowadza się z art. 527 § 2 kc, z którego wynika, że skarga paulińska służy tylko w razie niewypłacalności dłużnika. Wierzytelność musi być zaskarżalna, ale nie musi być wymagalna w chwili wytoczenia powództwa ze skargą paulińską, ani stwierdzona wyrokiem (por.: Z. Radwański „Zobowiązania”; wyrok SN z dnia 15 lutego 2013 r I CSK 323/12 LEX nr 1308002; wyrok SN z dnia 15 lutego 2007 r II CSK 452/2006 OSNC 2008/A poz. 20).

Jak ustalono w przedmiotowej sprawie, S. R. w testamencie z dnia 2 sierpnia 1987 r uczynił zapis na rzecz S. P., a to przeznaczył dla wymienionej udziały w nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw nr (...), przysługujące mu z tytułu zakupu tej nieruchomości 1/4 (3/12) części oraz z tytułu dziedziczenia po zmarłej żonie J. R. 1/12 części – łącznie udział w wysokości 4/12 części.

Należy wyjaśnić, że S. R. i J. R. nabyli wymienioną nieruchomość w dniu 3 stycznia 1948 r po 1/2 części, ale umową darowizny z dnia z dnia 11 grudnia 1962 r przenieśli na powódkę S. P. każdy po 1/4 części. Zatem S. R. posiadał udział w wymienionej nieruchomości w wysokości 3/12 części. Także jego zmarła żona J. R. posiadała udział w tej nieruchomości w wysokości 3/12 części, a po jej śmierci udział ten nabyli: S. R. w 1/12 części, A. S. – 1/12 części i K. B. – 1/12 części. Zatem w chwili śmierci udział S. R. wynosił 4/12 części.

W testamencie z dnia 4 lutego 1985 r, sporządzonym przed śmiercią J. R., spadkodawca rozporządził tylko udziałem w wysokości 3/12 części w opisaney nieruchomości. Mając na uwadze reguły z art. 946 i 947 kc, testament z dnia 4 lutego 1985 r należało uznać za bezskuteczny. Dla Sądu ważny i skuteczny jest testament z dnia 2 sierpnia 1987 r zawierający rozporządzenie co do wszystkich udziałów spadkodawcy w opisaney nieruchomości.

S. R. w testamencie z dnia 2 sierpnia 1987 r uczynił zapis na rzecz powódki S. P. w postaci swoich udziałów w opisaney nieruchomości w łącznej wysokości 4/12 części, a zatem jego spadkobiercy winny przenieść na powódkę te udziały.

Jak wynika z postanowienia z dnia 26 października 2012 r sygn. akt I Ns (...), spadek po S. R. ostatecznie nabyły: A. S. i K. B. – obie po 1/2 części. Zatem wymienione osoby były zobowiązane do przeniesienia na rzecz powódki S. P. udziałów w nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw nr (...), każda po 2/12 części.

K. B. umową o przeniesieniu udziału w prawie własności nieruchomości w wykonaniu zapisu testamentowego z dnia 27 lutego 2013 r przeniosła na rzecz S. P. udział wynoszący 2/12 części w opisanej nieruchomości.

Natomiast A. S. przeniosła swoje udziały w opisanej nieruchomości nie na rzecz powódki, ale swoje syna, pozwanego W. S., a to:

- umową darowizny z dnia 21 września 2010 r w wysokości 8/48 części, tj. 2/12 części,
- umową darowizny z dnia 27 marca 2013 r w wysokości 1/12 części.

Umowa darowizny z dnia 27 marca 2013 r została uznana za bezskuteczną na podstawie art. 59 kc (sprawa o sygn. akt I C (...)), a następnie wyrok zastąpił oświadczenie woli A. S. o przeniesieniu własności 1/12 udziału w opisanej nieruchomości (sprawie o sygn. akt I C (...)). Ostatecznie udział wynoszący 1/12 części – który winna przenieść A. S. - został ujawniony w Kw nr (...) na rzecz powódki S. P. na podstawie wyroku o uznaniu umowy za bezskuteczną sygn. akt I C (...) i na podstawie wyroku zobowiązującego do złożenia oświadczenia woli wydanego w sprawie o sygn. akt I C (...). A. S. powinna jeszcze przenieść na rzecz powódki S. P. udział wynoszący 1/12 części, co w chwili obecnej nie jest możliwe. Zgodnie z art. 59 kc – na podstawie tego przepisu – można żądać uznania umowy za bezskuteczną tylko w ciągu roku od zawarcia tej umowy. Ten termin zawity w przypadku umowy z dnia 21 września 2010 r upłynął już 21 września 2011 r. Zatem S. P. pozostało tylko dochodzenie roszczenia odszkodowawczego od A. S. z tytułu niewykonania zapisu polegającego na przeniesieniu 1/12 części udziału w opisanej nieruchomości. S. P. wniosła już stosowny pozew od tut. Sądu, a to w sprawie o sygn. I C (...) domaga się zasądzenia od A. S. na swoją rzecz **odszkodowania z tytułu niewykonania zapisu w kwocie 40 784, 00 zł** tj. 1/12 z kwoty 489 400, 00 zł.

Nie ma znaczenia, że roszczenie odszkodowawcze z tytułu niewykonania zapisu powstało po zawarciu umowy z dnia 21 września 2010 r. W art. 530 kc dopuszczono możliwość zaskarżenia przez wierzyciela skargą paulińską także czynności prawnej dłużnika dokonanej przed powstaniem wierzytelności, a więc przewidziano ochronę tzw. wierzycieli przyszłych. Potrzeba ochrony wierzycieli przyszłych uzasadniona jest w zasadzie tylko wtedy, gdy ich wierzytelność przeciwko dłużnikowi powstaje niezależnie od ich woli, w szczególności chodzi tu o roszczenia odszkodowawcze. Istotne jest, aby chroniona skargą wierzytelność istniała w chwili wniesienia skargi paulińskiej, albo co najmniej w chwili wyrokowania, co w przedmiotowej sprawie nie budzi wątpliwości.

Zatem zarzut pozwanego co do przedwczesności powództwa należało uznać za chybiony.

W przedmiotowej sprawie powódka zaskarżyła skargą paulińską umowę darowizny z dnia 21 września 2010 r zawartą pomiędzy jej dłużnikiem A. S. a W. S., czyli pozwanym. Wymienioną umową A. S. przeniosła na rzecz pozwanego W. S. udział w nieruchomości w nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw nr (...), a więc osoba trzecia, tj. pozwany, uzyskała korzyść majątkową. Niewątpliwie wymieniona umowa została dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela, czyli powódki S. P..

Zgodnie z art. 527 § 2 kc czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności.

W orzecznictwie sformułowano ogólną tezę, iż pokrzywdzenie wierzyciela powstaje wskutek takiego stanu faktycznego majątku dłużnika, który powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela (por.: wyrok SN z dnia 28 listopada 2001 r IV CKN 525/00 Biul. SN z 2002 r nr 5; wyrok SN z dnia 14 lutego 2008 r II CSK 503/07 LEX nr 496375). Podobne stanowisko głosi, iż pokrzywdzenie oznacza, że choć wierzytelność nadal figuruje jako aktyw w majątku wierzyciela, prognozy co do jej realizacji w przyszłości uległy pogorszeniu (por.: wyrok SN z

dnia 29 czerwca 2004 II CK 367/2003 niepubl.). W innym judykacie czytamy, że z punktu widzenia wierzyciela pokrzywdzenie oznacza, iż zawiódł się w nadziei na wykonanie zobowiązania, że oczekiwane skutki ekonomiczne w wyniku nielojalnego działania dłużnika nie zostaną osiągnięte, prognozy do ich realizacji w przyszłości są po prostu złe (por.: wyrok SA w Katowicach z dnia 14 lutego 2008 r V ACa 1/2008 Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Katowicach i Sądów Okręgowych 2008 nr 2 poz. 8). Dla stwierdzenia niewypłacalności dłużnika nie jest konieczne wszczęcie postępowania egzekucyjnego i wykazanie jego nieskuteczności. Wierzyciel może wykazać niewypłacalność dłużnika za pomocą wszelkich dowodów. Należy też podkreślić, że niewypłacalność musi się odnosić do wierzytelności wierzyciela.

Z taką sytuacją mamy do czynienia w przedmiotowej sprawie. Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego pozwana A. S. wraz z mężem utrzymują się z emerytur odpowiednio w kwotach 2 044, 11 zł i 1 411, 00 zł, które w całości przeznaczają na bieżące utrzymanie i leczenie, nie mają żadnego cennego majątku, w tym nieruchomości, cennych ruchomości, oszczędności, co potwierdzają wnioski A. S. o zwolnienie od kosztów sądowych składane w licznych sprawach sądowych. A. S. wraz z mężem zajmuje mieszkanie w K., ale jest ono własnością ich syna, pozwanego W. S.. A. S. nabyła w drodze dziedziczenia po rodzicach udziały w nieruchomościach w B., J. i J., ale wszystkie przeniosła na syna, pozwanego W. S., w tym udziały w nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw nr (...), do przeniesienia których była zobowiązana na rzecz powódki S. P.. Wobec powyższego oczywistym jest brak aktywów, z których A. S. uiściłaby odszkodowanie na rzecz S. P. w kwocie 40 784, 00 zł.

Należy pokreślić, że sam fakt dokonania określonej czynności prawnej nie narusza żadnych praw wierzyciela, jeżeli może on zaspokoić swoją wierzytelność z innego majątku dłużnika (por.: wyrok SA w Lublinie z dnia 20 listopada 1996 r I ACr 306/96 M. Praw. 2000 nr 2). Stan niewypłacalności dłużnika to taki stan majątkowy dłużnika, w którym egzekucja prowadzona zgodnie z przepisami kpc nie może przynieść zaspokojenia wierzyciela (por.: M. Pyziak-Szafnicka „Ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika” Studia Prawnicze 1994 nr 1-4).

W świetle ustaleń poczynionych w przedmiotowej sprawie, jedynym składnikiem majątkowym A. S. – do którego wierzyciel, powódka S. P., mogłaby skierować egzekucję – są przysługujące jej świadczenia emerytalne w kwocie nieco ponad 2 000, 00 zł. Mając na uwadze ich wysokość i ograniczenia ustawowe dotyczące zapewnienia dłużnikowi minimum egzystencji, egzekucja z tych świadczeń byłaby długotrwała, o ile w ogóle możliwa i skuteczna.

Jednocześnie w orzecznictwie wskazuje się, że między czynnością zaskarżoną skargą paulińską a niewypłacalnością dłużnika, musi istnieć związek przyczynowy. Nie jest to jednak adekwatny związek przyczynowy, lecz zaskarżona czynność prawna musi stanowić warunek *conditio sine qua non* niewypłacalności dłużnika, choćby nie stanowiła jedynej przyczyny niewypłacalności (por.: wyrok SN z dnia 14 lutego 2008 r II CSK 503/07 LEX nr 496375; wyrok SN dnia 31 stycznia 2007 r II CSK 384/06 LEX nr 253405; W. Popiołek „Kodeks cywilny. Komentarz”).

Istnienie takiego związku w przedmiotowej sprawie jest niewątpliwie. Gdyby A. S. nie dokonała umową z dnia 21 września 2010 r przeniesienia na rzecz pozwanego W. S. udziałów w nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw nr (...), mogłaby wykonać zapis testamentowy z dnia 2 sierpnia 1987 r, albo wypłacić stosowne odszkodowanie ze spłaty z tego udziału.

Dla uznania czynności prawnej za bezskuteczną – w oparciu o skargę paulińską – koniecznym jest wykazanie, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, gdy zdaje sobie sprawę, uświadamia sobie, że wskutek dokonania czynności prawnej z osobą trzecią może spowodować niemożność zaspokojenia wierzyciela ze swojego majątku. Trudności w wykazaniu, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, łagodzi domniemanie z art. 529 kc. Zgodnie z tym przepisem jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny lub wskutek darowizny stał się niewypłacany, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Art. 530 kc zastrzega przesłanki skargi paulińskiej w odniesieniu do tzw. wierzycieli przyszlých. W tym przypadku nie jest wystarczające, aby dłużnik miał świadomość pokrzywdzenia przyszlých wierzycieli. Wymagane jest, by dłużnik miał zamiar ich pokrzywdzenia, a więc by działał w tym kierunku umyślnie, czyli świadomie i celowo. Dokonując czynności, dłużnik musi mieć zamiar zmniejszenia swojego majątku, aby uniemożliwić lub przynajmniej ograniczyć

w ten sposób możliwość zaspokojenia się przyszłego wierzyciela Działanie dłużnika jest rozmyślnym dążeniem do uwolnienia się od spełnienia zobowiązania, którego powstanie w przyszłości jest realne (por.: wyrok SN z dnia 6 marca 2009 r II CSK 592/08 LEX 4944007, wyrok SN z dnia 9 listopada 2011 r II CSK 64/11 LEX nr 112093).

Odnosząc powyższe do przedmiotowej sprawy, pozwany W. S. twierdził, że jego matka A. S. dokonała darowizny, ponieważ z uwagi na zły stan zdrowia nie była w stanie brać udziału w sprawach sądowych dotyczących majątku spadkowego, w tym nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw nr (...); co więcej w każdej chwili może umrzeć i chce, aby jej sprawy majątkowe były uporządkowane. Mając na uwadze ustalenia poczynione w przedmiotowej sprawie, Sąd nie dał wiary tym twierdzeniom, o czym była mowa powyżej. Jeżeli A. S. nie może uczestniczyć w sprawach sądowych, mogła ustanowić pełnomocnika chociażby w osobie pozwanego, jak w sprawie o sygn. akt I Ns (...). Uporządkowaniu spraw majątkowych na pewno nie przyczyniło się przeniesienie na pozwanego udziału w nieruchomości, będącego przedmiotem zapisu na rzecz powódki. Z akt sprawy o sygn. I Ns (...) wynika, że A. S. nie umiała zaakceptować woli ojca S. R. zawartej w sporządzonych przez niego testamentach, stąd wniesienie apelacji. Ostatecznie w dniu 2 marca 2010 r otrzymała prawomocne postanowienie spadkowe i zamiast wykonać zapis, umową darowizny z dnia 21 września 2010 r przeniosła na pozwanego udziały w nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw nr (...). Należy zwrócić uwagę na nieznaczny odstęp czasu między zakończeniem sprawy spadkowej a zawarciem umowy. Co więcej wymienioną umową A. S. przeniosła na pozwanego udziały w nieruchomości położonej w J., składającej się z dz. ew. nr (...), a umową darowizny z dnia 9 listopada 2010 r udziały w nieruchomości położonej w J., składającej się z dz. ew. nr (...), i w nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), składającej się z dz. ew. nr (...) – wyzbywając się całego majątku o znacznej wartości. Nadto po zmianie postanowienia spadkowego, potwierdzającego nabycia dalszych udziałów w opisanych nieruchomościach, A. S. umową darowizny z dnia 27 marca 2013 r przeniosła na pozwanego dalsze udziały w nieruchomości położonej w J., w B. przy ul. (...) i przy ul. (...) oraz w J.. Z powyższego wynika, że A. S. celowo dokonywał kolejnych przysporzeń na rzecz pozwanego, aby uchylić się od wykonania zapisu na rzecz powódki – a także na rzecz M. B. – a więc działała na szkodę powódki, z zamiarem jej pokrzywdzenia.

Przesłanką wystąpienia ze skargą paulińska jest, by osoba trzecia – uzyskująca korzyść majątkową – wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć o tym, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (zastrzeżenie przesłanek skargi paulińskiej – wnoszonej przez tzw. przyszłego wierzyciela – w odniesieniu do stanu świadomości osoby trzeciej nie ma zastosowania do czynności nieodpłatnych). Jednocześnie w literaturze podkreśla się, że stopień naganności postawy osoby trzeciej, uzasadniający zaskarżenie, jest bardzo niski. Osoba trzecia nie musi nawet podejmować jakichkolwiek działań w celu pokrzywdzenia wierzyciela, nie musi porozumiewać się z dłużnikiem. Naganna postawa osoby trzeciej sprowadza się więc do tego, że znając charakter czynności, zdecydowała się na jej dokonanie. Dodatkowo opiera się na przekonaniu, że uczciwa osoba w obrocie, wiedząc o możliwym skutku czynności prawnej, nie powinna jej zawierać (por.: M. Pyziak-Szafnicka „System prawa cywilnego”).

Ponieważ udowodnienie, że osoba trzecia wiedziała lub przy dołożeniu należytej staranności mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, w praktyce jest bardzo utrudnione w art. 527 § 3 kc ustanowiono domniemanie. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli czynność prawna dokonana przez dłużnika przyniosła korzyść majątkową osobie pozostającej w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, iż osoba ta wiedziała o świadomym pokrzywdzeniu wierzyciela przez dłużnika. Osoba trzecia może obalić to domniemanie przez udowodnienie, że mimo zachowania stosunku bliskości z dłużnikiem nie wiedziała o świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się o tym dowiedzieć.

Nadto art. 528 kc wyłącza przesłankę złej wiary po stronie osoby trzeciej w tych przypadkach, gdy skutek czynności prawnej z dłużnikiem osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie. Okoliczność, że osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie powoduje, iż nie ma znaczenia, czy wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć o tym, iż dokonując czynności prawnej, dłużnik działał z pokrzywdzeniem wierzycieli.

Nie ulega wątpliwości, że A. S. jest matką pozwanego W. S., a co więcej pozwany co do zasady reprezentował A. S. we wszystkich sprawach sądowych, w tym w sprawie spadkowej o sygn. I Ns (...). Zatem pozwany wiedział, że A. S.

jest zobowiązana do wykonania zapisów testamentach, w tym z dnia 2 sierpnia 1987 r polegającego na przeniesieniu udziału w nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), składającej się z dz. ew. nr (...), objętej Kw nr (...). W tej sytuacji pozwany winien odmówić przyjęcia darowizny. Nie ulega też wątpliwości, że umowa z dnia 21 września 2010 r jako darowizna, była umową nieodpłatną.

W ocenie Sądu powódka S. P. udowodniła wszystkie przesłanki odpowiedzialności pozwanego, co czyniło złożoną skargę uzasadnioną i skutkowało jej uwzględnieniem. Należy także zaznaczyć, że powódka dochowała 5-letniego terminu do wniesienia skargi liczonego od dnia dokonania zaskarżonej czynności, albowiem powództwo wniosła dnia 25 sierpnia 2015 r.

Częściowe oddalenie powództwa, dotyczy wierzytelności chronionej skargą. W pozwie wskazano, że celem skargi jest ochrona wierzytelności powódki w postaci roszczenia odszkodowawczego za niewykonanie zapisów testamentowych z dnia 4 lutego 1985 r i 2 sierpnia 1987 r. Roszczenie odszkodowawcze przysługuje tylko z tytułu niewykonania zapisu z dnia 2 sierpnia 1987, o czym była mowa powyżej. Zatem co do ochrony innych roszczeń powództwo oddalono.

W tym stanie rzeczy na podstawie powołanych przepisów orzeczono jak w sentencji.

O kosztach orzeczono zgodnie z art. 100 kpc. Skoro powódka uległa tylko co do nieznaczej części swojego żądania, należał jej się zwrot kosztów w całości. Na koszty te złożyły się: opłata sądowa od pozwu w kwocie 2 040, 00 zł, wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 2 400, 00 zł i opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17, 00 zł – łącznie 4 457, 00 zł.

SSR Agata Gawłowska-Sobusiak